

Indicatori utilizați în evaluarea sistemului formării continue a resursei umane

Conceptul de formare continuă sau educație permanentă a fost cristalizat de Bertrand Schwartz în anul 1961 și definește modalitatea de a oferi educația pe toată durata vieții active și pentru toată populația. În concepția Comisiei Europene, educația și formarea continuă cuprinde orice activitate de învățare utilă, formală sau informală, cu caracter permanent, care vizează ameliorarea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor adultului. (Décision du Conseil sur les lignes directrices pour la politique de l'emploi des Etats membres en 2001).

Astfel, formarea continuă reprezintă acea ofertă omniprezentă și permanentă de educație, deschisă tuturor membrilor societății, grupurilor și comunităților, pe principiul „omnium-omnia-omnium”, adică „oriunde-oricând-oricine”. Principiul enunțat aparține filozofului Comenius și este reflectarea cea mai fidelă a scopurilor educaționale introduse prin acest concept. Formarea continuă a resursei umane reprezintă punerea în practică a principiului „învățării de-a lungul întregii vieți”. Aceasta este reprezentată de toate activitățile de învățare întreprinse de-a lungul întregii vieți cu scopul de a-și îmbunătăți cunoștințele, aptitudinile și competențele din punct de vedere personal, civic, social și/sau al posibilităților de muncă. Prin aceasta, individului îi este oferită capacitatea de a trăi într-o lume mereu schimbătoare, fiind implicat pe întreaga durată a vieții.

Formarea continuă a resursei umane are drept scop promovarea dezvoltării cunoștințelor și competențelor fiecărui individ, astfel încât acesta să se poată adapta la societatea educațională și să participe activ în toate sferele vieții sociale și economice, având mai mult control asupra viitorului său. Acest deziderat poate fi atins prin oferirea posibilității indivizilor de a achiziționa și de a-și îmbunătăți toate tipurile de abilități, interese, cunoștințe și calificări, începând cu anii de după terminarea educației inițiale și terminând cu perioada post-pensionare.

Dezvoltarea și implementarea unor strategii cuprinzătoare și coerente în domeniul formării continue a resursei umane necesită în mod esențial colectarea de informații complete și efectuarea de măsurători statistice. Domeniul statistic este parte integrantă atât a muncii celor care elaborează politici, care au nevoie de informații abstracte și succinte, cât și a muncii cercetătorilor care furnizează concepte și elaborează analize detaliate pentru fundamentarea strategiilor și pentru uzul publicului larg. Indicatorii și statistica contribuie la așa-numita **metodă deschisă de coordonare**, care, în domeniul formării continue a resursei umane, ar trebui să faciliteze monitorizarea eficientă a progresului în raport cu obiectivele stabilite, comparații între diferite sisteme

analoge, înțelegerea sistemului național și a celor locale precum și identificarea celor mai bune politici, a problemelor și priorităților acestora.

Indicatorii prezentați în continuare sunt destinați analizei globale, pe componente sau comparativă. O parte a indicatorilor pot fi considerați general-valabili și pentru alte domenii ale educației, fiind însă adaptați specificului formării continue. Prezentarea indicatorilor specifici este inspirată de lucrările Comisiei Europene, care a propus, fără a detalia, un cadru general pentru formarea continuă, creionând domeniul în concordanță cu elemente importante legate de tineret, șomaj, incluziune socială și politici de cercetare.

Prin Legea nr.133/2000 și Legea 375/2002, Institutul Național de Statistică este cel însărcinat cu definirea, analiza și determinarea periodică a acestor indicatori. Unul dintre demersurile întreprinse în această direcție a fost și desfășurarea, în perioada octombrie-noiembrie 2000, a unei anchete finanțată din fonduri Phare (FORPRO), care a luat în considerare doar componenta de formare profesională continuă. Studiul a fost realizat pe un eșantion reprezentativ de aproximativ 6500 de organizații, cu cel puțin 10 angajați, care își desfășoară activitatea în principalele activități economice, fără a fi cuprinse în anchetă activitățile din agricultură, administrație publică, sănătate și învățământ.

De asemenea, Ministerul Educației și Cercetării, prin Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) au definit și analizat parțial componentele sistemului formării continue, în conformitate cu atribuțiile și competențele lor.

Indicatorii cuantificabili numeric propuși, grupați pe categorii, vor fi enumerați în continuare, cu precizarea că pentru o analiză comparativă este posibil calculul distribuțiilor acestora în funcție de diferiți factori.

1. *Numărul și durata stagiilor de formare continuă desfășurate în România în intervalul temporal analizat:* numărul total al stagiilor de formare continuă; durata totală a stagiilor de formare continuă (în ore); durata medie a stagiilor de formare continuă (în ore); durata medie pe participant a stagiilor de formare continuă (în ore/participant).

2. *Numărul și rata de participare la stagii de formare continuă:* numărul total al participanților cuprinși în sistemul formării continue; numărul mediu de participanți la un stagiu; rata globală de participare la procesul de formare continuă; vârsta medie a participanților la stagii de formare continuă.

3. *Indicatori referitori la furnizorii de formare continuă:* numărul furnizorilor de formare continuă; gradul de cooperare a furnizorilor de formare continuă cu organizațiile care funcționează în sistemul economic (contractual, de consultare, sporadic sau fără cooperare); numărul total de formatori care activează în sistemul formării continue.

4. *Indicatori referitori la beneficiarii de formare continuă.* Beneficiarii sunt considerați șomerii, persoanele fizice care urmează stagiile de formare continuă pe cont propriu precum și instituțiile publice și organizațiile cu capital de stat și privat care oferă stagii de pregătire în domeniul formării continue. Pentru primele două categorii de beneficiari au fost enumerați o serie de indicatori care sunt suficienți analizei. În cazul ultimei categorii, și anume a organizațiilor cu capital de stat, privat sau mixt, român sau autohton, este necesară determinarea și a unor indicatori suplimentari, enumerați în continuare: numărul total al organizațiilor care au oferit în perioada analizată stagii de formare continuă; proporția organizațiilor care oferă stagii de formare continuă în numărul total al organizațiilor din aceeași clasă de mărime sau cu aceeași formă de proprietate.

5. *Indicatori financiari:* valoarea finanțării sistemului de formare continuă în perioada analizată (se determină prin însumarea alocațiilor bugetare, alocațiilor din bugetul asigurărilor de șomaj, granturilor, taxelor, sponsorizărilor etc. pentru fiecare stagiul de formare continuă desfășurat); structura finanțării veniturilor sistemului formării continue după sursa de finanțare, tipul furnizorului, domeniul de pregătire, sectorul de activitate; procentul alocațiilor bugetare destinate finanțării activităților din sistemul formării continue în produsul intern brut al României; costul unui stagiul de formare continuă (se determină însumându-se costul taxelor ce trebuie plătite, cheltuielile de ziurnă și transport ale participantului, costul instructorilor independenți interni sau externi organismului ofertant, costul transportului instructorilor, costul spațiilor de desfășurare, costul materialelor consumabile, costul materialelor educaționale, costul examinărilor, costul forței de muncă și alte categorii de cost pentru fiecare stagiul); costul total al stagiilor de formare continuă (se determină prin însumarea produselor dintre costul stagiilor și numărul de participanți la acestea); costul mediu al stagiilor de formare continuă; costul mediu orar al stagiilor de formare continuă; costul mediu pe participant al stagiilor de formare continuă; rata venit-cheltuieli (determinată prin raportarea veniturilor totale ale sistemului formării continue la costul total al activităților care se desfășoară în domeniu); procentul cheltuielilor alocate de gospodării formării continue (calculat ca raport dintre valoarea cheltuielilor alocate de gospodării formării continue și valoarea totală a acestora, calculată conform Institutului Național de Statistică).

6. *Evaluarea calității stagiilor de formare continuă:* rata cursurilor modulare și respectiv compacte în

totalul celor desfășurate în domeniul formării continue; raportul mediu dintre teorie și practică în cadrul unui stagiul; procentul de aplicare a metodologiei de lucru cu adulții (se determină ca raport între numărul stagiilor în cadrul cărora se aplică o metodologie de lucru cu adulții și numărul total al stagiilor desfășurate în domeniul formării continue); gradul de adaptabilitate al stagiilor.

7. *Indicatori pentru evaluarea calității pregătirii participanților la stagii de formare continuă:* rata de absolvire a stagiilor de formare continuă; rata de satisfacție a participanților; procentul șomerilor care au obținut un loc de muncă la cel mult 6/12 luni de la absolvirea stagiilor de formare continuă; variația venitului mediu net al absolventului stagiilor de formare continuă.

8. *Indicatori de evaluare a certificării stagiilor de formare continuă:* numărul total de certificări în sistemul formării continue în perioada analizată și raportul dintre certificările obținute prin metoda formală și cele obținute prin metoda informală de educație.

9. *Indicatori de evaluare a rezultatelor formării continue:* variația productivității participantului la stagii de formare continuă; variația profiturilor unităților în care sunt angajați absolvenții ai stagiilor de formare continuă; variația ratei șomajului; variația ratei absenteismului; procentul din timpul total de lucru alocat formării.

10. *Indicatori pentru evaluarea activității de îndrumare și consiliere:* numărul de vizite pe portaluri referitoare la formare; numărul centrelor de îndrumare și consiliere înființate la nivel național și local precum și la nivel de furnizor de formare continuă; numărul persoanelor care solicită îndrumare și consiliere direct la centre; gradul de satisfacție al persoanelor care solicită îndrumare și consiliere; frecvența de utilizare a serviciilor de îndrumare și consiliere directă sau prin acces la portaluri specializate.

Un indicator strategic important al acestei categorii îl constituie distribuția teritorială a centrelor de îndrumare și consiliere (se determină ca raport între numărul de centre stabilite la nivelul fiecăreia din cele opt euro-regiuni și numărul total de centre). Cele opt euro-regiuni sunt constituite prin asociere benevolă între județe vecine. Regiunea de dezvoltare nu este unitate administrativ-teritorială și nu are personalitate juridică. Euro-regiunile sunt: regiunea 1 Nord-Est (județele Botoșani, Suceava, Iași, Neamț, Bacău și Vaslui), regiunea 2 Sud-Est (județele Vrancea, Galați, Buzău, Brăila, Tulcea și Constanța), regiunea 3 Sud-Muntenia (județele Argeș, Prahova, Dâmbovița, Giurgiu, Teleorman, Călărași și Ialomița), regiunea 4 Sud-Vest-Oltenia (județele Vâlcea, Olt, Dolj, Mehedinți și Gorj), regiunea 5 Vest (județele Arad, Hunedoara, Caraș-Severin și Timiș), regiunea 6 Nord-Vest (județele Maramureș, Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Bihor și Satu-Mare), regiunea 7 Centru (județele Mureș, Harghita, Covasna, Brașov, Sibiu și Alba) și regiunea 8 București-Ilfov (județul Ilfov și municipiul București).

Management

Sistemul de indicatori, descris succint, are ca scop definirea viziunii de ansamblu a domeniului formării continue și a rolului său în societatea de astăzi, adică cel de instrument important în promovarea angajării și în

prevenirea și combaterea excluziunii sociale, pe de o parte, și măsurarea gradului în care indivizii bine educați și formați pot să se descurce mai bine pe piața forței de muncă, pe de altă parte.

Ec. drd. Gabriela-Cristina BEREĂ
Ministerul Finanțelor

Bibliografie

1	CIOBANU, A., PARCIOG, S.	<i>Background Study on Employment and Labour Market in Romania</i> , București, 1999, p. 44-48
2	ACHIMAȘ-CĂDARIU, A.	<i>Ghid practic pentru educație la distanță</i> , Editura Alternative, 1998, pag. 60-67
3	GHIVĂNARU, C. (coord.), VOICU, L., PLUGĂRESCU, N., GAGEA, C., POPA, M., MATESUTOVICI, C., CIȘMIGIU, M., MILITARU, E., BURMESTER, J., MAFTEI, G.	<i>Formarea profesională a adulților în România-studiu explorativ</i> , București, Editura CNFPA-GOPA RAG, 2001
4	***	<i>Commission Staff Working Document Lifelong Learning Practice and Indicators</i> , European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Directorate-General for Employment and Social Affairs Brussels, noiembrie 2001
5	***	<i>Sector and Project Monitoring Indicators. Preliminary Report 2</i> , National Council for Higher Education Funding (CNFIS), National University Research Council (CNCU), Executive Agency for Higher Education and Research Funding –mai 2002
6	***	<i>Caracteristicile formării profesionale continue în România</i> , Institutul Național de Statistică, Fonduri Phare, București, 2001